

ประถมจรรยา

เล่ม ๓

(เฉพาะผู้ที่เรียนชั้นประถม ๔ เท่านั้น)

รองอำมาตย์โท สนิท ศุขสมาน เรียบเรียง

พิมพ์ครั้งแรก ๓๐๐๐ ฉบับ

พ.ศ. ๒๔๗๗

ราคาเล่มละ ๑๐ สตางค์

พิมพ์จำหน่ายที่โรงพิมพ์ศรีหงส์

หลังโรงเรียนนาครเกษม จังหวัดพระนคร

สงวนลิขสิทธิ์

แบบเรียน แผนกวิชาสามัญ

ประถมจรรยา

เล่ม ๓

(เฉพาะผู้ที่เรียนชั้นประถม ๔ เท่านั้น)

รองอำมาตย์โท สนิท ศุขสุมาน เรียบเรียง

พิมพ์ครั้งแรก ๓๐๐๐ ฉบับ

พ.ศ. ๒๔๗๗

ราคาเล่มละ ๑๐ สตางค์

๑๐๔๒๒ ๓.๓

พิมพ์จำหน่ายที่โรงพิมพ์ศรีหงส์

หลังโรงหนังนาคนิยม จังหวัดพระนคร

สงวนลิขสิทธิ์

สารบัญเรื่อง

	หน้า
บทที่ ๑ การเป็นผู้มีใจดี	๑
บทที่ ๒ การประหยัด	๘
บทที่ ๓ ความสามัคคี	๑๗
บทที่ ๔ ความซื่อตรง	๒๔
บทที่ ๕ การงาน	๓๐
บทที่ ๖ ความกตัญญูกตเวที	๓๕

บทที่ ๑

การเป็นผู้มีใจดี

๑. เด็กได้เรียนมาบ้างแล้วแต่เบื้องต้นถึง
เรื่องมรรยาทอนงาม ขณะที่เราเป็นเด็กเล็กๆ เรา
สวมเสื้อตัวเล็กๆ ครั้นเราโตขึ้นเราก็ใช้เสื้อตัว
ใหญ่ขึ้น อันมรรยาทซึ่งเด็กโตแล้วจึงนับว่ายัง
น้อยมาก และบทคนเด็กจึงต้องเรียนเพิ่มเติมอีก
ทั้งเรียนให้รู้และพยายามฝึกหัดประพฤติตนไปด้วย
ให้เคยชิน คนทุกคนเมื่อโตจนเป็นผู้ใหญ่แล้ว
ถ้ามีความประพฤติหรือมีมรรยาทเลวทรามกระทำผิด
บ่อยๆ นั้นไม่มีใครให้อภัยเลย เช่นเดียวกับ
เด็กโตทำผิดแล้วต้องถูกลงโทษมากกว่าเด็กเล็ก
เพราะเด็กเล็กอายุน้อยอยู่ จึงไม่มีใครมีใคร
ถือโทษหรือนับว่าเป็นผิดมากมายนัก

๒. การปกครองบ้านเมือง นับตั้งแต่พระเจ้า

แผ่นดินผู้ทรงเป็นประมุขแห่งการปกครอง ตลอด
ถึงคณะรัฐมนตรี กรรมการจังหวัด, กรรมการ
อำเภอ, ท่าน, ผู้ใหญ่บ้าน, ผู้แทนราษฎร ผู้
แทนตำบล เหล่านี้ ต่างร่วมมือช่วยกันคิดช่วยกัน
ปกครองคนทุกๆ คนรวมทั้งตัวเราด้วย ให้มีความสุข
เรียกว่าเกี่ยวข้องกับคุณแก่เรา บิพามารดาครูอาจารย์
ญาติพี่น้องเพื่อนฝูง ได้อุดหนุนบำรุงรักษาช่วยเหลือ
เราก็เรียกว่าเกี่ยวข้องกับบุญคุณแก่เรา คนอื่นๆ
ที่เรารู้จักกันหรือไม่รู้จักกันก็เกี่ยวข้องกับเรา สัตว์
พาหนะหรือสัตว์เลี้ยง เราได้อาศัยใช้งานหรือดูแล
เพื่อความบันเทิงก็เรียกว่าเกี่ยวข้องกับเรา จึงเก็บ
จะกล่าวได้ว่าสัตว์ต่างๆ ที่มีชีวิต และคนทุกๆ คน
ย่อมเกี่ยวข้องกับเราไม่มากนักเลย เพราะฉะนั้น
เราต้องทำดีต่อคนทุกคน และแก่สัตว์ที่มีชีวิตเสมอ
จึงจะเรียกว่าเป็นผู้มีใจดี

๓. คนเราที่มีความเคารพกันก็เพราะมีความ
รักกัน ความรักกันนั้นทำให้นับถือชอบตรงต่อกัน

มีความเกรงใจกัน ถ้าไม่รักกันก็มักจะเกลียดกัน
เช่นเดียวกับเกลียดงูหรือเกลียดทงกือ ถ้าจะจำให้
ง่ายก็คือ เมื่อมีความรักกันย่อมมีความเกรงใจกัน
นับถือซื่อตรงต่อกัน เมื่อเกลียดกันย่อมกลัวหรือ
รังเกียจหมดความไว้วางใจ อันทุกคนที่เคารพกัน
ก็เพราะเห็นความดีแห่งกันและกัน หรือห่วงพัว
กันและกันนั่นเอง และเราย่อมทราบอยู่แต่ที่ว่า
เราจะอยู่คนเดียวในโลกไม่ได้ ต่างคนก็ต่างที่จะ
ต้องพึ่งกัน ไม่พึ่งกันโดยทางตรงก็ต้องพึ่งกันโดย
ทางอ้อม ไม่ได้อาศัยกันในวันนั้นก็ต้องอาศัยกัน
ในวันหน้า ฉะนั้นจึงเป็นหน้าที่ของคนทุกคนที่จะ
ต้องมีความเคารพต่อกันไม่มากนักขอ หมายความว่า
ว่าถึงอย่างไรก็ตาม เมื่อเราเกิดมาเป็นคนเหมือน
คนทั้งหลายแล้ว ก็ต้องมีความเกรงใจคนอื่นด้วย
เป็นธรรมดา

๔. ความประพฤติส่วนตัวนั้น เรียกได้ว่าเป็น
การรักษามรรยาทสำหรับให้คนอื่นเขาเห็นว่าเราเป็น

ผู้ประพาศิตที่ประพาศิตชอบ เพื่อเขาจะได้ไม่รังเกียจ
 และอยากคบหาสมาคมด้วย เมื่อเป็นเช่นนั้นแล้ว
 เราก็จะได้ฟังพาอาศัยกันต่อไป ดังนั้นอย่างหนึ่ง
 และความประพาศิตอีกอย่างหนึ่งก็คือ เมื่อเราได้อะไร
 โอกาสติดต่อกับผู้อื่นแล้ว ก็จำต้องมีความประพาศิต
 สำหรับที่จะเป็นเครื่องผูกพันกันด้วย ทั้งสองอย่างนี้
 เรียกว่ามรรยาทสำหรับบุคคลทั้งหลาย ผู้คนที่เรา
 เกยวข้องผูกพันกับเขานั้น เขามีชีวิตจิตใจเช่น
 เดียวกันกับเราเหมือนกัน ฉะนั้นเมื่อเรารักที่จะ
 ติดต่อกับเขา จำต้องสังเกตหรือคิดถึงใจเขาเสมอ
 ว่าเวลาไหนเขาชอบอย่างไร และเราควรจะทำ
 อย่างไร และเราควรจะทำอย่างไร ดังนั้นเรียกว่า
 การเอาใจเขามาใส่ใจเรา

๕. เด็กอยู่ที่บ้านมีผู้ใหญ่เป็นผู้ดูแลรักษาชีวิต
 ของเด็ก จึงต้องเชื่อฟังคำแนะนำของบิดามารดา
 หรือผู้ปกครอง หมั่นกระทำตนในสิ่งที่ดีที่ชอบที่
 ควร สิ่งใดผู้ใหญ่แนะนำว่าดีก็ต้องประพฤติตาม

สิ่งใดที่ว่าเป็นสิ่งที่ชั่วเลวทรามก็ละเว้นอกใจเสียอย่า
ประพฤตินั่นความชั่วหรือสิ่งที่ผิดนั้นไม่น่าจะลอง
กระทำเลย เพราะไม่ใช่อาหารของรึบประทาน
จะได้วิประพฤติดองชิม ความชั่วประจักษ์ยาพิษถ้า
ใครลองชิมก็ต้องตายเป็นแน่ ถ้ายังไม่รู้หรือยังไม่
แน่ใจว่าสิ่งไหนผิดสิ่งไหนถูก จะควรกระทำ
หรือไม่ควรกระทำแล้ว ต้องปรึกษากับมารดาหรือ
ผู้ใหญ่ หรือมีคณะนั้นก็ขอความเห็นกับเพื่อนฝูง
ด้วยกัน คนที่มีความประพฤติดีไม่เคยมีความผิด
นั้น ถ้าลงกระทำชั่วเลยครึ่งเดียว ความชั่วก็
ลบเลือนความดีหมดอยู่แล้วทั้งหมด เพราะฉะนั้นเรา
พยายามอย่าประพฤติชั่วเลยทีเดียว

๖. ผู้ที่เป็นผู้ใหญ่ได้ต่อไปนั้น จำต้องมี
ลักษณะซึ่งทำให้ผู้อื่นไว้วางใจเคารพนับถือ และ
ยกย่องว่าเป็นผู้มีใจดี ประพฤติดีประพฤติชอบ
เสมอ ย่อมต้องระวังรักษาความประพฤติของตน
และความประพฤติที่จะติดต่อกับผู้อื่น พร้อมทั้ง

มีใจเมตตากรุณาอารี อารอบแผ่ต่อมนุษย์และ
สัตว์ทั่วไป ไม่มีจิตคิดโทษร้ายต่อผู้อื่น เด็ก ๆ
ผู้ซึ่งมีอายุมากขึ้นนับวันนับจะต้องเป็นผู้ใหญ่ต่อไป
จำต้องเป็นผู้มีใจอันดี ประพฤติแต่ในสิ่งที่ชอบ อย่า
ให้โทษชื่อว่า โทษแห่งร่างกาย ส่วนน้ำใจและความ
ประพฤติเป็นเด็ก

(ย่อความสำหรับการอ่านเอาเรื่อง)

๑. เด็กยิ่งโตขึ้นก็ยิ่งมีมรรยาทดีขึ้นด้วย
ไม่เหมือนเมื่อยังเด็ก ๆ เพราะเมื่อยังเด็กอยู่ยังรู
น้อย ถ้าเด็กโตทำผิดแล้วจะต้องถูกลงโทษมากกว่า
เด็กเล็ก

๒. ผู้มีคุณทั้งหลาย บุคคลที่รู้จักหรือไม่
รู้จักกันและสัตว์ทั้งมวล ย่อมเกี่ยวข้องกับตัวเรา
ทั้งสิ้น ไม่โดยตรงก็โดยทางอ้อม เราจำต้อง
ทำดีต่อทั้งหมด

๓. ความรักกันทำให้เกรงใจกันนับถือซึ่งตรง
ต่อกัน ส่วนความเกลียดกันทำให้หมั่นความไว้วาง

ใจกันและกัน แต่เราเกิดมาอยู่คนเดียวในโลกไม่ได้
 จำต้องพึ่งพาอาศัยกันเสมอ อย่างไรก็ดีเราที่ยัง
 มีความเคารพหรือเกรงใจกันไว้เสมอ

๔. ความประพฤติด่วนฉับไวสำหรับให้คนอื่น
 พอใจจะได้อยากคบหา เมื่อรู้จักกันแล้วเราต้อง
 มีมรรยาทสำหรับติดต่อกับผู้พ้องกันต่อไป เรียกว่า
 มรรยาทของบุคคล เราทุกคนต้องคิดถึงใจผู้อื่นด้วย
 เรียกว่า การเอาใจเขามาใส่ใจเรา

๕. เด็กอยู่บ้านต้องเชื่อฟังคำสั่งสอนของบิดา
 มารดาหรือผู้ปกครอง สิ่งใดที่เป็นความชั่วหรือสิ่ง
 ที่ผิดอย่าประพฤติ สิ่งใดที่ควรประพฤติตาม ถ้า
 สงสัยจำต้องไต่ถามหาหรือผู้รู้ ความชั่วนั้นถ้า
 ประพฤติเข้าครั้งเดียว ความตททำมาแล้วก็ถูก
 ถบด้างหมด

๖. ผู้ที่จะเป็นผู้ใหญ่ต้องประพฤติสิ่งที่ดีให้
 คนอื่นนับถือ เด็กๆ จะต้องเป็นผู้ใหญ่ต่อไป จึง
 จำต้องประพฤติแต่ในสิ่งที่ดีที่ชอบ อย่าให้ใครชดช้อย

โทแท้ตัว ส่วนใจหรือความประพฤติเป็นเด็กไป

บทที่ ๒

การประหยัด

๑. คนทุกคนทำงานหาทรัพย์สินหรือหาเงินเพื่อ
ใช้จ่าย ๓ อย่าง คือ จ่ายเพื่อได้อาหารมาเลี้ยง
ชีวิต เช่นซื้อข้าวสารผักปลาซึ่งเป็นของบริโภค
เพื่อบำรุงชีวิตให้ยืนนานอย่างหนึ่ง จ่ายซื้อเครื่อง
แต่งตัวมาเพื่อปกปิดร่างกาย เช่นการซื้อเสื้อผ้า
เครื่องนุ่งห่มอย่างหนึ่ง และจ่ายเพื่อความสะดวก
เช่นเราต้องการมีบ้านเรือนอยู่เราก็ไม่ต้องปลูกสร้าง
เอง โดยใช้เงินเป็นค่าจ้างให้คนอื่นปลูกทำให้
และเพื่อความสบายเช่นจะไปไหนหนทางไกล เราก็
ไม่จำเป็นต้องเดินให้เหนื่อย ถ้ามีเงินก็ใช้เงินนั้น
เป็นค่าโดยสารรถไฟเรือไฟได้ ดังนั้นเรียกว่าจ่าย
เพื่อความสะดวกสบายอีกอย่างหนึ่ง

๒. การประหยัด หมายความว่า การใช้

สิ่งของต่าง ๆ ตลอดจนการใช้จ่ายด้วย ถ้าเราไม่
รู้จักการประหยัด ข้าวของเงินทองก็หมดเปลืองไป
โดยเร็ว ฉะนั้นผู้ที่จะมั่งคั่งของเครื่องใช้หรือร่ำรวย
เงินทอง จึงจำเป็นต้องรู้จักการประหยัดด้วย คน
ทุกคนต้องการหาความสุข ๓ ประการดังกล่าวแล้ว
คือ การรับประทานอาหาร การแต่งตัว และความสะอาด
สบาย ผู้ที่จะเป็นผู้ประหยัดต้องรู้จักใช้จ่ายในการ
รับประทานอาหาร เช่น ไม่จ่ายมากเกินไป ครึ่งหนึ่งแล้วทิ้งเสีย
ครึ่งหนึ่ง รู้จักใช้และถนอมเสื้อผ้าในการแต่งตัว
เช่น รู้จักใช้ของใหม่ ของเก่าและการทำความสะอาด
ซักฟอกเป็นต้น และรู้จักใช้จ่ายในการที่จะหาความ
สะอาดสบายว่า จะควร ใช้จ่ายมากน้อยเพียงไหน
หรือควรจ่ายและไม่ควรจ่ายอย่างไรเป็นต้น ดังนั้น
จึงจะเรียกว่าเป็นผู้รู้จักการประหยัด

๓. บ้านเรือนที่เราอยู่ ตลอดจนของทุกสิ่งทุก
อย่าง เช่น เครื่องแต่งบ้าน เครื่องครัว เฟอร์นิเจอร์

จะเห็นได้ว่า ของทุกอย่างต้องซื้อด้วยเงินซึ่งต้อง
ลงทุนลงแรงหามาทั้งสิ้น ต้องรู้จักว่าของชนิดไหน
ควรจะซื้อทำอะไร และเมื่อซื้อแล้วหรือหามา
สำหรับใช้แล้ว ควรต้องรู้จักเก็บถนอมรักษาไว้ให้
เรียบร้อย เพื่อวันข้างหน้าจะได้ใช้ของสิ่งนั้นอีก
แม้ไม่รู้จักใช้ไม่รู้จักรักษาเก็บงำ เมื่อแตกหักหรือ
สูญหายเสียแล้วก็จำต้องซื้อหามาใหม่อีก ดังนั้น
เป็นการเปลืองทรัพย์ ควรคิดว่าการที่จะมีทรัพย์
สิ้นเงินทองร่ำรวยนั้น ให้คิดถึงสิ่งที่เราจะมีอยู่แล้ว
นั้นแหละจะต้องรักษาหรือเก็บงำให้ดีเสียก่อน หรือ
พูดง่าย ๆ ว่าอย่าคิดจะหานกเขามาเลี้ยงหลาย ๆ ตัว
เลย นกที่มีอยู่แล้วตัวหนึ่งนั้นควรจะอย่าให้มัน
หลุดจากกรงบินหนีไปเสีย เงินที่เราหามาได้นั้น
แหละ จึงมีอยู่แล้วเราจำต้องระวังอย่าให้มันหลุด
จากมือไปตกเป็นสิทธิ์ของผู้อื่นเสียหมด ดังนั้นจะ
ไม่มีปีกเหมือนนกก็จริง แต่ถ้าไม่รู้จักรักษาแล้ว
มันบินหนีไปเร็วยิ่งกว่านกเสียอีก

๔. การสำรวจชยากสวຍไม่เข้าเรื่องอีกอย่าง
 หนึ่ง คือ การไม่รู้จักประโยชน์ของสิ่งของ เช่น
 รองเท้าเป็นต้น บางคนเข้าใจว่าการสวมรองเท้าเพื่อ
 ต้องการความสวยงามมากกว่าอย่างอื่น ความจริง
 การสวมรองเท้าก็เพื่อป้องกันว่า ขณะที่เดินไป
 สะดุดหรือเหยียบของที่จะเป็นอันตรายเข้า เราจะได้
 ไม่เจ็บตัวหาก เช่นคนที่เข้าน้ำสวมรองเท้าเพื่อ
 ต้องการเดินตามตรอกหรือท่มหนาม นอกจากนั้นก็
 เพื่อการเป็นระเบียบเรียบร้อย ดังเช่นที่เด็ก ๆ
 แต่งตัวมาโรงเรียนวันไหน ต้องไปในงานหรือการ
 ประชุมก็สวมรองเท้าเป็นต้น ดังนั้นว่าการสวม
 รองเท้าเพื่อประโยชน์อย่างหนึ่ง ทำให้ต้องการ
 ความสวยงามโดยฉะเพาะไม่ ฉะนั้นการซื้อของ
 หรือหาของใช้สิ่งใดก็ตาม ควรต้องคิดว่าจำเป็น
 ต้องมีต้องใช้แล้วหรือไม่ อย่าเห็นว่าคนอื่นเขามี
 เราก็จะมีบ้างไม่ได้ เพราะเป็นการหมดเปลืองไป
 ในสิ่งที่ยังไม่สมควร

๕. สิ่งที^๕เด็ก ๆ ทุกคนไม่ควรทดลองประพฤ^๕ติ
 อี^๕กอย่างหนึ่ง คือ การสับ^๕บุ^๕ห^๕รหรือกิน^๕หมากหรือเล่น
 การ^๕พะ^๕น^๕น การสับ^๕บุ^๕ห^๕รนั้นทำ^๕ให้^๕สม^๕ของ^๕มัน^๕ชา ทำ^๕
 ให้^๕ความ^๕คิด^๕ความ^๕ตรึก^๕ตรอง^๕ไม่^๕ปกติ เพราะ^๕บุ^๕ห^๕ร^๕ใน
 ของ^๕มัน^๕เมา เด็ก ๆ กำลัง^๕ศึกษา^๕เล่า^๕เรียน^๕ใช้^๕ความ^๕คิด^๕
 ความ^๕ตรึก^๕ตรอง^๕อยู่ ฉะนั้น^๕บุ^๕ห^๕ร^๕จึง^๕ให้^๕โทษ^๕แก่^๕เด็ก^๕มาก
 การ^๕กิน^๕หมาก^๕นั้น^๕ก็^๕ไม่^๕ให้^๕คุณ^๕แก่^๕เด็ก^๕เช่น^๕เดีย^๕ว^๕กัน แต่^๕
 นำ^๕ตาย^๕ของ^๕เรา^๕บาง^๕ครั้ง^๕เรา^๕เส^๕ล^๕อน^๕นำ^๕ตาย^๕ให้^๕ส^๕ไม่^๕รู้^๕ตัว^๕
 ถ้า^๕ป^๕็น^๕น้ำ^๕หมาก^๕แล้ว^๕ก็^๕ม^๕ัก^๕จะ^๕ยัง^๕เส^๕ล^๕อ^๕ตัว^๕ระ^๕วัง^๕ยาก คน
 กิน^๕หมาก^๕น้ำ^๕หมาก^๕ม^๕ัก^๕เป^๕ร^๕อะ^๕เล^๕อะ^๕เท^๕อะ^๕เบ^๕ื่อ^๕น^๕เส^๕อ^๕ฉ^๕า
 เสม^๕อ เด็ก ๆ อย่า^๕เห็น^๕ว่า^๕การ^๕กิน^๕หมาก^๕ปาก^๕แดง ๆ
 นั้น^๕เป็น^๕การ^๕ร^๕ง^๕ต^๕ง^๕าม^๕เลย ทั้ง^๕หมาก^๕และ^๕บุ^๕ห^๕ร^๕อย่า^๕บาง^๕คว^๕ร
 ห^๕ด^๕ส^๕บ^๕ห^๕ด^๕ก^๕ิน^๕เส^๕ย^๕เลย^๕ต^๕ัก^๕ว่า หนึ่ง^๕การ^๕พะ^๕น^๕น^๕น^๕สำ^๕ห^๕ร^๕ับ
 คน^๕ที่^๕ไม่^๕ม^๕งาน^๕เขา^๕ชอบ^๕กัน เด็ก ๆ กำลัง^๕ม^๕งาน^๕ต^๕้อง
 เล^๕า^๕เรียน^๕และ^๕ยัง^๕หา^๕ห^๕ร^๕พ^๕ย^๕สิน^๕เงิน^๕ทอง^๕ไม่^๕ได้ แม้^๕ได้^๕
 ส^๕ต^๕าง^๕ก็^๕จาก^๕ผู้^๕ป^๕ก^๕ค^๕รอง^๕บ้าง^๕ก็^๕ไม่^๕คว^๕ร^๕เอา^๕ไป^๕พ^๕ร^๕า^๕เส^๕ย^๕
 ด้^๕ว^๕ย^๕การ^๕พะ^๕น^๕น^๕เป็น^๕อน^๕ิน^๕ชา^๕ด

๖. การประหยัดนั้น ต้องเนื่องจากการเก็บ
 หอมรอมรินเป็น สิ่งของที่ดี เครื่องใช้ที่ดี ซึ่งเห็น
 ว่าอาจ ใช้ เป็นประ โยชน์ ได้ย่อมไม่ปล่อยให้สูญ
 หายหรือละทิ้งเสีย ของบางอย่างในขณะนี้เราไม่
 ต้องการใช้ หรือเรียกว่ายังไม่ได้ทำประโยชน์
 ให้แก่เรา แต่วันหน้าเราอาจได้ใช้ของสิ่งนั้นทำ
 ประ โยชน์ได้อีก เช่นขณะนั้นกางเกงหรือผ้าถุงขาด
 ของเรา ๆ ใช้แต่งตัวมาโรงเรียนไม่ได้แล้ว เราก็
 ควรเก็บไว้ใช้ที่บ้าน และเมื่อขาดมาก ๆ จนเย็บ
 ไม่ไหวแล้วก็ยังไม่ควรทิ้ง ควรเก็บไว้อีกเพื่อใช้
 สำหรับเป็นผ้าเช็ดถูเรือนเป็นต้น การเก็บหอม
 รอมรินต้องเป็นคนรอบคอบ ไม่เป็นคนสุ่ยสุว
 ไม่เป็นคนคิดแต่ชั่วครั้งชั่วคราว ต้องคิดถึงเวลา
 ข้างหน้าเสมอ สิ่งของเงินทองจะได้ไม่ใคร่หมด
 เปลือง ที่หามาได้จะได้ยังเหลือเก็บได้ เมื่อเวลา
 แก่ตัวหรือเจ็บ บวชหาเงินไม่ได้จะได้ใช้ทุนที่มีอยู่
 ฉะนั้นเด็ก ๆ ทุกคนจึงต้องรู้จักเป็นผู้เก็บหอมรอมริน
 ดีด้วย

๗. สตางค์ที่^{๑๕}ได้^{๑๕}เกิด^{๑๕}เหลือจากการซื้ออาหาร^{๑๕}ร^{๑๕}ับ
 ประทานกลาง^{๑๕}วัน^{๑๕}ก^{๑๕}ิต^{๑๕} หรือส^{๑๕}ตางค์^{๑๕}ที่^{๑๕}ผู้^{๑๕}ใหญ่^{๑๕}กรุณา^{๑๕}ให้^{๑๕}
 แก่^{๑๕}เด็ก^{๑๕}ด้วย^{๑๕}ความ^{๑๕}อนุ^{๑๕}เคราะห์^{๑๕} หรือได้^{๑๕}ค่า^{๑๕}จ้าง^{๑๕}รางวัล^{๑๕}
 ก็^{๑๕}ตาม ถ้า^{๑๕}อยู่^{๑๕}ที่^{๑๕}ตัว^{๑๕}เด็ก^{๑๕}แล้ว^{๑๕}มัก^{๑๕}อด^{๑๕}ซื้อ^{๑๕}ของ^{๑๕}ค่า^{๑๕}ย^{๑๕}ไม่^{๑๕}ได้^{๑๕}
 ถ้า^{๑๕}จะ^{๑๕}ให้^{๑๕}ที่^{๑๕}แล้ว^{๑๕}ต้อง^{๑๕}คิด^{๑๕}รว^{๑๕}บ^{๑๕}รวม^{๑๕}ไว้^{๑๕}ใช้^{๑๕}ใน^{๑๕}สิ่ง^{๑๕}ที่^{๑๕}จำ^{๑๕}เป็น^{๑๕}
 หรือ^{๑๕}สิ่ง^{๑๕}ที่^{๑๕}เป็น^{๑๕}ประ^{๑๕}โย^{๑๕}ชน์^{๑๕} การ^{๑๕}ที่^{๑๕}จะ^{๑๕}เก็บ^{๑๕}ส^{๑๕}ตางค์^{๑๕}ใน^{๑๕}
 ขณะ^{๑๕}นี้^{๑๕}อะ^{๑๕}ไร^{๑๕} ๆ ก็^{๑๕}ไม่^{๑๕}ดี^{๑๕}เท่า^{๑๕}การ^{๑๕}ฝาก^{๑๕}ต่อ^{๑๕}คลัง^{๑๕}ออม^{๑๕}สิน^{๑๕}
 เพราะ^{๑๕}คลัง^{๑๕}ออม^{๑๕}สิน^{๑๕}นั้น^{๑๕}รัฐ^{๑๕}บาล^{๑๕}เป็น^{๑๕}ผู้^{๑๕}รับ^{๑๕}รอง^{๑๕}เขา^{๑๕}ไม่^{๑๕}โกง^{๑๕}
 เรา ยิ่ง^{๑๕}กว่า^{๑๕}นั้น^{๑๕}ยัง^{๑๕}ให้^{๑๕}ค่า^{๑๕}ดอก^{๑๕}เบี้ย^{๑๕}เพิ่ม^{๑๕}อีก^{๑๕} เช่น^{๑๕}เรา^{๑๕}ฝาก^{๑๕}
 ไว้^{๑๕}๑๐๐ ส^{๑๕}ตางค์^{๑๕} คร^{๑๕}บ^{๑๕}ปี^{๑๕}หนึ่ง^{๑๕}เขา^{๑๕}ให้^{๑๕}เรา^{๑๕}อีก^{๑๕}๒ หรือ^{๑๕}
 ๓ ส^{๑๕}ตางค์^{๑๕}เป็น^{๑๕}๑ บาท^{๑๕}กว่า^{๑๕}ต^{๑๕}ง^{๑๕}นั้น^{๑๕} ฉ^{๑๕}ะนั้น^{๑๕}เม^{๑๕}เมื่อ^{๑๕}ได้^{๑๕}จะ^{๑๕}นำ^{๑๕}
 เข้า^{๑๕}ฝาก^{๑๕}คลัง^{๑๕}ออม^{๑๕}สิน^{๑๕}แล้ว^{๑๕} คร^{๑๕}ว^{๑๕}รว^{๑๕}บ^{๑๕}รวม^{๑๕}ให้^{๑๕}ได้^{๑๕}
 ๑๐๐ ส^{๑๕}ตางค์^{๑๕} คือ^{๑๕}๑ บาท^{๑๕}ก่อน^{๑๕} แล้ว^{๑๕}นำ^{๑๕}ไป^{๑๕}ที่^{๑๕}ที่^{๑๕}ทำ^{๑๕}การ^{๑๕}
 ไป^{๑๕}ร^{๑๕}ย^{๑๕}ณ^{๑๕}ีย^{๑๕}โทร^{๑๕}เลข^{๑๕} เม^{๑๕}ื่อ^{๑๕}เจ้า^{๑๕}พ^{๑๕}น^{๑๕}ก^{๑๕}งาน^{๑๕}ย^{๑๕}อม^{๑๕}ร^{๑๕}ับ^{๑๕}ฝาก^{๑๕}
 โดย^{๑๕}ทั้ง^{๑๕}นาม^{๑๕}และ^{๑๕}จ^{๑๕}ำน^{๑๕}ว^{๑๕}น^{๑๕}เงิน^{๑๕}ลง^{๑๕}ใน^{๑๕}บ^{๑๕}ัญ^{๑๕}ชี^{๑๕}และ^{๑๕}สม^{๑๕}ุด^{๑๕}ค^{๑๕}ู^{๑๕}ม^{๑๕}ือ^{๑๕}
 แล้ว^{๑๕} ต^{๑๕}่อ^{๑๕}ไป^{๑๕}ฝาก^{๑๕}เพิ่ม^{๑๕}คร^{๑๕}ว^{๑๕}า^{๑๕}ห^{๑๕}ง^{๑๕}อีก^{๑๕}ก็^{๑๕}บาท^{๑๕}ก็^{๑๕}ได้^{๑๕} ซ^{๑๕}ื่อ^{๑๕}
 สำ^{๑๕}คัญ^{๑๕}ได้^{๑๕}ก^{๑๕}ต้อง^{๑๕}จำ^{๑๕}ว่า^{๑๕}การ^{๑๕}รว^{๑๕}บ^{๑๕}รวม^{๑๕}ส^{๑๕}ตางค์^{๑๕}แ^{๑๕}ง^{๑๕}ได้^{๑๕} ๕ อัน

ก็เป็นสําทักชาวอินเดียนหนึ่ง และถ้ารวบรวม
สําทักชาวไทถึง ๒๐ อันก็เป็นชนบทไร่ละ ๑ บาท
ซึ่งทำการฝักคดงได้แล้ว ถ้าคราวหลังได้ฝักเพิ่ม
เต็มเสมอไป นาน ๆ เข้าก็จะมีจำนวนเงินหลาย
ร้อยบาท นับว่าเป็นเงินก้อนใหญ่ทีเดียว

(ย่อความสำหรับการอ่านเอาเรื่อง)

๑. คนทุกคนทำงานหาเงินเพื่อใช้ ๓ อย่าง
คือ ๑. เพื่ออาหาร ๒. เพื่อการแต่งกาย และ
๓. เพื่อความสะดวกสบาย

๒. การรู้จักประหยัด คือรู้จักใช้จ่ายในเรื่อง
อาหาร เครื่องแต่งกาย และใช้เพื่อความสะดวก
สบายว่าสิ่งไหนควรจ่ายไม่ควรจ่าย และจ่ายมาก
น้อยเพียงไร

๓. บ้านเรือนตลอดจนสิ่งของเครื่องใช้ต่างๆ
ถ้าไม่รู้จักใช้หรือใช้แล้วไม่เก็บรักษา ข้าวของก็
สูญหายหมดเปลืองไป ของที่มีอยู่แล้วต้องคิด
เก็บรักษาให้ดีกว่า

๔. การแต่งตัวสวยงาม หรือการไม่รู้จัก
ประโยชน์ของสิ่งของว่าอะไร ควรใช้เพื่อประโยชน์
อย่างไรก็เป็นการเปลืองทรัพย์ จะซื้อจะหาสิ่งใด
ควรต้องคิดเสียก่อนว่าจำเป็นหรือไม่

๕. การสูบบุหรี่กินมากและการพนันให้โทษ
แก่เด็กมาก เพราะบุหรี่ทำให้สมองมีนชา หมากร
ก็เบือนประอะเสื่อผ้า ส่วนการพนันทำให้เสียทรัพย์
และเสียเวลาเปล่าเรียน

๖. การประหยัดนั้น ต้องเก็บหอมรอมริบเป็น
คือของสิ่งใดที่ยังเห็นว่าอาจใช้เป็นประโยชน์ได้อีก
ก็อย่าเพิ่งทิ้งเสีย บางอย่างใช้งานอย่างนั้นไม่ได้ ก็
ยังได้ใช้งานอย่างอื่นอีก

๗. สัตว์ที่ที่เหลือจ่ายควรเก็บรวบรวมไว้
การเก็บควรรวบรวมให้ ได้๑บาทแล้วนำไปฝากคลัง
ออมสิน เมื่อครบปีจะได้ดอกเบี้ยเพิ่มอีก ต่อไปอีก
ฝากเพิ่มได้อีก นาน ๆ ไปจะมีเงินเป็นจำนวนมาก

บทที่ ๓

ความสัมพันธ์

๑. ย่อมทราบแล้วว่าเราทุกคนต้องมีเพื่อน และ
ยิ่งกว่านั้นแน่ว่าคนอื่นยังไม่ได้เป็นเพื่อนหรือยังไม่รู
จักกัน ก็อาจต้องพึ่งพาอาศัยกันและกัน ซึ่ง
โดยตรงหรือเมื่อคิดดูแล้วก็อาจเห็นได้ว่าต้องพึ่งพา
อาศัยกันโดยทางอ้อม เช่นเราไม่รู้จักกับชาวนา
เลย แต่ชาวนาปลูกข้าวขึ้น เราก็ต้องอาศัยข้าว
ของชาวนารับประทาน หรือชาวต่างประเทศทำ
รถยนต์ขึ้นให้เราได้อาศัยนั่งไปมาเช่นนี้ เรียกว่า
อาศัยกันโดยทางอ้อม เมื่อเป็นเช่นนั้นคนทุกคนจึง
ต้องเคารพเกรงใจกันและกัน ยิ่งขณะเมื่ออยู่ใกล้
กันหรือเมื่อมีกิจเกี่ยวข้องกับกันแล้ว ยิ่งต้องมีความ
เคารพเกรงใจกันให้มาก การเกรงใจกันหมายความว่า
ความที่ไม่ลบหลู่ตักท้วงหรือทำให้ขัดใจกัน เรียก
ว่ากระทำตนไม่ให้เป็นที่รังเกียจต่อกันและกัน

๒. ผู้ที่นำคบหาสมาคมย่อมมีจิตใจมุ่งใส
 ไม่คิดแต่ประโยชน์ของตนฝ่ายเดียว เมื่อใครได้
 รับประโยชน์ก็ยินดีส่งเสริมไม่อิจฉาริษยา แม้ตน
 เองไม่ได้รับก็ไม่โทมนัสน้อยใจ เพื่อนที่ดีหรือ
 คนที่ตนเมื่อเห็นผู้อื่นมีความสุขย่อมยินดี และ
 เมื่อเห็นผู้อื่นได้ทุกข์แม้ช่วยเหลือได้ก็ช่วยเหลือโดยไม่
 หวังประโยชน์ตอบแทน หรืออย่างน้อยก็ไม่
 เยียดหยันที่เรียกว่าซาเติม คนเราโดยมากย่อม
 แข่งขันกัน เช่นนักเรียนย่อมแข่งขันกันในการเรียน
 บางคนสอบได้ที่ ๑ คือเก่งกว่าเพื่อน ๆ ทุกคนในชั้น
 และบางคนได้ที่ ไล่หลังสุดเป็นต้น แม้เราจะดีกว่า
 เพื่อนก็อย่าดูถูกหรือเขาะเหยียดคนที่เลวกว่า เพราะ
 วันหน้าเขาอาจดีกว่าเราได้ หากเราได้ที่ ไล่หลัง
 อย่าคิดอิจฉาริษยาแก่คนที่ดีกว่า ผู้พยายามสงบ
 ตั้งใจทำงานหรือเรียนให้ได้ดีเหมือนเขาดีกว่า
 ๓. บรรดาเพื่อนนักเรียนด้วยกัน บางคนมี
 ลักษณะหรือความเป็นไปผิดเพี้ยน เช่นเป็นคนโง่

คนพิการ คนหน้าปาน คนจุ่มกบหรือปากแห้ว คน
 สายตาสั้น คนฟันเขี้ยว คนขาดฟัน คนผมโกน คนหู
 หนวกหรือหูตึง เหล่านี้ มักทำให้คนอื่นหรือเพื่อน ๆ
 ติวยกนตอเตียนหยอกเย้า การหยอกเย้ากันเกิน
 ไปจนทำให้ฝ่ายหนึ่งโกรธนั้นไม่ใช่ของดี เพราะ
 ถือว่าเป็นการขำเค็มหรือตลกเย้ยหยันกันแะกัน ที่
 สุดบางคนหกล้ม บางคนตกบันได หรือบางคนตกใจ
 แล้วทำกิริยาอาการผิดปกติ ผู้ที่มีมรรยาทอันดี
 ย่อมไม่เห็นเป็นของน่าขัน ไม่ขำเค็มไม่หัวเราะเยาะ
 เย้ยหยัน เพราะถ้าเราเป็นเช่นนั้นบ้างเราจะรู้สึกอาย
 ถ้าเพื่อน ๆ หรือผู้อื่นยังมาขำเค็มจะยิ่งอับอายจน
 และรู้สึกนึกเคืองมากทีเดียว ผู้ที่มีความสามัคคี
 ต่อเพื่อนฝูงต้องระวังในความประพฤติเช่นนั้นให้มาก

๕. คนเราทุกคนยังมีความรู้สึกกระวนกระวาย
 ใจ ก็ย่อมมีรักมีโกรธเสมอไป ทางที่ควรระวังคือ
 เมื่อมีความรักก็อย่าให้ถึงจนบังเกิดโทษ ถ้ามี
 ความโกรธก็ควรระวังหักห้ามใจให้หายบรรเทาโกรธ

คนเราโกรธกันแล้วก็มีจะพยายามกัน เช่นตอบ
ชกต่อยตอบทำร้ายกัน หรือตอบแก่งทำตาย
ของของเขาให้เสียหาย การคิดพยายามกันถึง
แม้ทำได้เป็นผลสำเร็จแล้ว ก็หาประโยชน์อะไร
ไม่ได้ เช่นผู้คนที่ทำสมุทเวียนของเรชาติ เรา
พยายามแก่งตักของเขาให้ขาดบ้างเช่นนี้ สมุท
ของเราจะตื้นและหายขาดอย่างเก่าก็เปล่า คงทำย
สมุทตื้นตื้นขาดไปถึง ๒ เถามโดยความพยายามอัน
หาประโยชน์มิได้เลยเช่นนั้น พระพุทธเจ้าจึงทรง
ตรัสไว้ว่า “เวรย่อมระงับได้ด้วยกรรมไม่มีเวร”
หมายความว่า ความพยายามนั้น จะระงับได้ก็
ด้วยความเลิกพยายามต่อกันเสีย

๕. ผู้ที่อยู่รวมๆ กันหลายๆ คน ย่อมพา
กันชนมาก พุดมาก เพราะมากคนก็มากปากมาก
เสียง และต่างคนก็ต่างใจ ถ้าเพื่อนคนหนึ่งม
นิสสัยเป็นพาดเกเรยุยงให้เพื่อนอื่นๆ ผิดใจกัน หรือ
ชักนำไปประพฤติไปในทางที่ชั่วที่ไม่ควรแล้ว ผู้ที่

มีความคิดต้องยับยั้งซึ่งใจทำให้ต้องแท้ อย่าประพฤติก
 เป็นคนหูเบาเชื่อง่าย ผู้ใหญ่ท่านย่อมว่า เต็ก ๆ
 มักเสียคนเพราะเพื่อน ก็เป็นตงเอง โดยที่เพื่อน
 ดี ๆ ไม่คบไปคบแต่เพื่อนที่ชั่ว ๆ ในทำนองเดียว
 กันเราต้องไม่เป็นคนแนะนำของส่งเสริมเพื่อนให้
 ประพฤติสิ่งชั่ว หรือยุยงให้เพื่อนต่อเพื่อนแตก
 ความสามัคคีจิตใจกัน เพราะการกระทำเช่นนั้น
 ถ้าคนอื่นเขารู้เสียแล้วว่าเราเป็นคนชนิดนั้น เขาก็
 รังเกียจไม่อยากจะคบหาสมาคมด้วย หมตความ
 เคารพหมตความไว้วางใจ และเราก็หมตคุณความ
 ดีทุกสิ่งทุกอย่าง ที่ดีที่สุดคือเมื่อเห็นว่าสิ่งใดเป็น
 เรื่องร้อนแล้ว ต้องพยายามระงับประตุการดับไฟ
 ไม่ให้ไหม้บ้านเรือน ถ้าสิ่งใดเห็นว่าเป็นเครื่อง
 เย็นหรือดีมีประโยชน์จึงค่อยกระทำหรือส่งเสริม

๖. นิยมมิตร คือเพื่อนที่รักกันมากจนได้ชื่อว่า
 เพื่อนตาย หมายความว่ารักกันจริง ๆ เพื่อนชนิด
 นี้มีความซื่อตรงต่อกัน รักษาไว้ซึ่งความสามัคคีต่อ

กันเสมอ ความดีของเพื่อนย่อมไม่แพร่พราย
 แปลว่าเพื่อนมีความดีหรือมีเรื่องดี ไม่ต้องการจะ
 เปิดเผยยอมไว้อวดกันใด ย่อมเสียสละถึงของ
 หรือทรัพย์สินเงินทองเพื่อเพื่อนได้ทุกอย่างทุกเวลา
 แม้ผ่ายหม่นมูระจำเป็นหรือต้องการไม่ว่าเวลาใด
 ย่อมไม่เสียดาย ที่สุดเรียวแรงกำลังกายหรือสติ
 ปัญญาของตนก็ยอมขมเหินตเหินยอมเพื่อเพื่อนของ
 ตนเสมอ เพื่อนรักกันทนบวว่าเป็นเพื่อนตายนั้น
 แม้แต่ชีวิตของตนก็ยอมตายแทนเพื่อนในเมื่อถึง
 เวลาอันควรได้ ดังนั้นจึงจะนับว่าเป็นปณิทรโดยแท้
 (ย่อความสำหรับการอ่านเขาเรื่อง)

๑. คนทุกคนต้องพึงพาอาศัยซึ่งกันและกัน
 จะโดยตรงหรือโดยทางอ้อมก็ตาม เมื่อเป็นเช่นนั้น
 คนทุกคนจึงต้องมีความเคารพเกรงใจซึ่งกันและกัน
๒. ผู้ที่คบหาสมาคม ต้องเป็นผู้ที่ไม่คิดแต่
 ประโยชน์ของตนฝ่ายเดียวและไม่ซ้ำเติมเพื่อนเมื่อ
 เพื่อนพลาดพลั้งหรือได้ทุกข์ เมื่อคนได้รบทุกข์

ไม่อิงอาศัยหาเพื่อน ๆ ด้วยกัน

๓. ไม่เข้าหยาตเพื่อน ๆ ที่ไม่สมประกอบ หรือพิการ เช่นปากแหว่งงมก^๕ ถึงแม่เพื่อน ๆ ด้วยกันพลาดพลั้งลงเป็นที่น่าขันก็ไม่หัวเราะ หรือ เยาะเย้ยซ้ำเติมให้เขาได้อาย

๔. เมื่อมีความโกรธต้องรู้จักระงับ การโกรธ กันมักเป็นเหตุให้พยายาทกัน การพยายาทกัน ไม่ม^๕ประโยชน์ การตอบทำร้ายกันหรือตอบแกล้ง กันทำลายถึงของแห่งกันและกันล้วนแต่หาประโยชน์ ไม่ได้ทั้งนั้น

๕. ผู้ที่อยู่ด้วยกันมาก ๆ ย่อมไม่แนะนำกัน ให้ทำชั่วหรือทำผิด และไม่ยอมส่งเสริมให้เพื่อน ๆ แทรกร้าวกัน ทางทิศเมื่อมองเรือนควรระวัง ถึง ใต้จึงควรส่งเสริม

๖. เพื่อนที่รักกันมากที่สุดได้ชื่อว่า บิรมิตร^๕ เพื่อนชนิดนี้ยอมยอมเสียสละต่อกันได้ทุกสิ่ง จะเป็นข้าวของเงินทองหรือแม้แต่ชีวิตก็ยอมเสียสละ ให้แก่กันได้

บทที่ ๔

ความซื่อตรง

๑. การละดาบละดวงอ่านหรือคั่นหนังสือของผู้
อื่น ย่อมเป็นตรงเกยแก่เจ้าของหนังสือ ถ้าเป็น
หนังสือของเราบ้างใครมาลักอ่านดูเราก็ไม่พอใจ
ฉะนั้นเด็กที่ดื้อยอมนำไปประพฤติการลักฉกของจากหมาย
ที่ไม่ใช่ชื่อของตนเป็นอันขาด อนึ่งเรื่องการปลอม
ลายมือหรือการปลอมชื่อก็เหมือนกัน เป็นความ
ผิดอันร้ายแรงมาก บางครั้งเด็กทำด้วยความหวังดี
แต่หารู้ไม่ว่าเป็นสิ่งที่ไม่ควรกระทำ เช่นการลงชื่อ
ผู้อื่นมาในใบลาหรือลาแทนเพื่อน เป็นต้น หากจำ
เป็นจริงๆ ความซื่อจริงของตนลงไปแล้วบอกว่า
แทนผู้อื่นๆ ยังเหมาะกว่า

๒. เด็กมาโรงเรียนย่อมได้รับการศึกษาวิชา
ความรู้อย่างหนึ่ง คือการรยาอบรมมรยาทให้เป็น
ผู้ประพฤติอย่างหนึ่ง และอีกอย่างหนึ่ง คือการเล่น
เพื่อออกกำลังกายหรือบำรุงหัวใจให้เบิกบาน การ

เล่น ในสิ่งที่ควรเล่นนับ เป็น ของสำคัญเหมือนกัน
 ประโยชน์ก็คือ กระทำให้เชื่อมสัมพันธ์ระหว่าง
 เพื่อน ๆ กัน การเล่นเป็นการออกกำลังกายทำให้
 กล้ามเนื้อแข็งแรง หรือเป็นการบำรุงสติปัญญา
 บำรุงสมอง หัดทำให้เป็นผู้มีใจหนักแน่นอดทน
 เป็นนักกีฬาไม่โกรธง่ายใจน้อย และเพื่อเกียร-
 ติยศชื่อเสียงของคน ถ้าเล่นในสิ่งที่ผิดหรือที่ไม่
 ควรเล่น หรือไม่รักษาระเบียบของการเล่นที่เรียก
 ว่าเล่นเป็นพาดเกรือกอาจเป็นโทษ คือ แตกความ
 สามัคคีเกิดความอิจฉาริษยาไม่ปรองดองกัน ให้โทษ
 แก่ร่างกาย ฉะนั้นผู้^{๒๒๕}ที่เล่นจึงต้องมีความระมัดระวังต่อ
 กันที่เรียกว่าเล่นโดยความยุติธรรม รักษาระเบียบ
 ของการเล่นชนิดนั้น ๆ โดยเคร่งครัด ทำให้
 หนักแน่นอดทน จะแพ้หรือชนะ ให้นึกว่าเป็นของ
 ธรรมดา มีใจให้อยู่แก่ผู้พ่ายแพ้ลงอย่าเข้าใจว่า
 ผู้^{๒๒๖}อ่อนแกลง และเชื่อฟังผู้ควบคุมในการเล่นเสมอ

๓. ผู้ที่ขอตรงย่อมไม่คิดแต่จะเอาเปรียบผู้อื่น อย่างน้อยก็ต้องแลกเปลี่ยนกันตามสมควร ผู้ใดมีบุญคุณแก่คนก็ต้องพยายามจ้จจำและหาโอกาสตอบแทนบุญคุณ คนทุกๆ คนย่อมเป็นหนี้บุญคุณแก่บ้านเมือง เพราะบ้านเมืองได้จัดการปกครองรักษาคุ้มครองให้มีความปลอดภัย ให้การศึกษา ให้เสรีภาพ ระเบียบทุกสิ่ง บำรุงสุขทุกอย่าง ดังนั้นจึงนับว่าบ้านเมืองมีคุณแก่คนทุกๆ ไป แต่บ้านเมืองหรือที่เรียกว่ารัฐบาลก็จำเป็นต้องใช้เงินเหมือนกัน คือต้องใช้จ่ายในการปกครองบ้านเมือง จึงต้องเก็บภาษีอากร หรือประสงค์ให้คนทุกๆ คนสละทรัพย์ช่วยเหลือให้บ้านเมือง ฉะนั้นเราทั้งหลายซึ่งจะต้องเป็นผู้ใหญ่ต่อไปข้างหน้า เมื่อรู้แล้วว่าบ้านเมืองต้องเก็บภาษีอากรเหล่านี้ ย่อมไม่หลีกเลี่ยงหรือบิดพลิ้วเสียตายเป็นทรัพย์สินแรงที่จะช่วยกันบำรุงบ้านเมืองเลย เช่นนี้จึงจะนับว่าขอตรงต่อบ้านเมือง

๔. อีกอย่างหนึ่ง คือขอบุญคุณของบ้านเมือง

มีกฎหมายและกฎข้อบังคับต่าง ๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกับ
บุคคลทั่วไป สำหรับปฏิบัติระหว่างคนหมู่มากด้วย
กัน เมื่อเราอยู่ในความปกครองของบ้านเมืองแล้ว
เราต้องเคารพข้อตรงต่อข้อบังคับหรือกฎหมายต่าง ๆ
ที่บัญญัติไว้เสมอ มีละเว้นไม่ประพฤติสิ่งต่าง ๆ ที่มี
ความผิดมิโทษ หรือถูกปรับ ถูกจำคุก. ที่ต้องกระทำ
ให้กระทำในสิ่งที่จะช่วยกันบำรุงสุข ก็ต้องกระทำ
ไม่มีการขัดขืนหรือโต้แย้ง ความจริงกฎข้อบังคับ
หรือบัญญัติต่าง ๆ ราษฎรทั้งหลายเป็นผู้ตั้งขึ้นเอง
เพราะการปกครองบ้านเมืองนั้นอำนาจสูงสุดก็คือ
ราษฎรด้วยกัน กฎข้อบังคับต่าง ๆ ที่ใช้แล้วหรือ
ที่จะมีชนกคือราษฎรประชุมปรึกษากัน ว่าควรจะตั้ง
หรือใช้กฎเกณฑ์อย่างไร หรือควรยกเว้นอะไร
บ้าง เรียกว่าเห็นดีเห็นชอบด้วยกันแล้วเท่านั้นว่าเรา
ทั้งหลายทั้งกฎข้อบังคับชนด้วยพวกเราเองทั้งนี้ เรา
ทั้งหลายก็ควรต้องข้อตรงต่อสิ่งที่เราทำจนนั้นเสมอ

๕. ความซื่อตรงนั้นจำเป็นต้องพร้อมด้วยกายวาจา

และน้ำใจ ผู้ซื้อตรงย่อมไม่กล่าวเท็จหรือพูดจา
 หลอกลวง ทำให้ผู้อื่นเข้าใจผิดไปจากความจริง
 ย่อมกระทำตามที่ได้รับปากกับใครหรือตั้งใจไว้ ไม่
 คดโกงทุจริตหลอกลวงผู้อื่น ตรงต่อบุคคล ตรง
 ต่อการงาน และตรงต่อเวลา มีน้ำใจอันซื่อสัตย์
 สุจริตต่อบุคคลและการงานทั้งหลาย มีใจหนักแน่น
 เพ่งเล็งไม่สิ่งที่จะบกพร่องคิดต้องตรง อันความซื่อ
 ตรงนมคำต่ำกว่าสิ่งใดๆ ทั้งหมด ท่านว่าเป็นสมบัติ
 อันเลิศของมนุษย์ทุกรูปทุกนาม แม้ชีวิตก็ยิ่งสู้
 ความสัตย์ความซื่อตรงไม่ได้

“เสียเงินสงวนศักดิ์ไว้ วงศ์หงส์

เสียศักดิ์สู่ประสงค์

สิ่งรู้

เสียแรงตำรา

ความสัตย์ ใจนา

เสียสัตย์อย่าเสียสุ

ชีพม้วนมรณา”

(จากโคลงนิคำโคลง)

หมายความว่า แม้เสียเงินก็ต้องพยายาม
 รักษาเกียรติยศไว้ ถ้าต้องเสียเกียรติยศไปก็ยอมสู้

สละเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนความรู้ หากจะเสียความรู้ไปบ้างก็ยอม แต่จะต้องรักษาความสัตย์ไว้ ถ้าจะต้องเสียสัตย์แล้วอย่าเสีย ผู้ยอมตายดีกว่า ตงน

(ย่อความสำหรับการอ่านเอาเรื่อง)

๑. การไม่ละลาบละล้วงฉีกจดหมายที่มามีถึงผู้อื่นมิใช่ชื่อของตัวเองและการลงชื่อหรือเขียนลายมือปลอมนั้น ไม่ควรกระทำ ถ้าจำเป็นควรเขียนชื่อจริงของตนลงไปแล้วบอกว่าแทนผู้อื่นจะเหมาะว่า

๒. การเล่นเกมประโยชน์หลายอย่าง แต่ผู้เล่นต้องเล่นด้วยความยุติธรรมไม่เล่นเป็นพาดเกรว และต้องเชื่อฟังผู้ควบคุมเสมอ

๓. ผู้ซื้อตรงย่อมยอมเสียภาษีอากรให้แก่บ้านเมือง เพราะบ้านเมืองมีหน้าที่ปกครอง ระวังทุกข์บำรุงสุขให้ และการปกครองก็จำเป็นต้องรายจ่าย จึงต้องช่วยกันสละเพื่อเป็นทุนของการปกครอง

๔. ราษฎรทั้งหลายรวมทั้งตัวเราด้วย เป็นผู้ทรงกฎเกณฑ์ข้อบังคับสำหรับการปกครองกันเพื่อกัน

หม่มาก มีกฎหมาย พระราชบัญญัติ หรือกฎข้อ
บังคับต่าง ๆ เพราะอำนาจการปกครองนี้เป็นของ
ราษฎร เมื่อเราเป็นผู้ตั้งกฎข้อบังคับเอง เราต้อง
ข้อตรงต่อกฎข้อบังคับต่าง ๆ มีการไม่ทำผิด
กฎหมายเป็นต้น

๕. ผู้ข้อตรงย่อมตรงต่องาน ตรงต่อเวลา
รักษาความสัตย์ยิ่งกว่าชีวิต เพราะความสัตย์ข้อตรง
เป็นของดีเลิศ

บทที่ ๕

การงาน

๑. ตราบใดที่เรายังไม่ตาย เราต้องบำรุง
รักษาชีวิตร่างกายของเราตราบนั้น ต้องหาทรัพย์สิน
เงินทองเพื่อบำรุงชีวิต ผู้ใดยังรักชีวิตอยู่ก็จำต้อง
ประกอบการทำงานไปด้วย ถ้าผู้ใดเอาแต่ความเกียจ
คร้านไม่ชวนชวนในการงานคอยแต่จะกินแรงเพื่อน
ผู้อื่นจะต้องอด ๆ อยาก ๆ หากความสุจริตความเจริญ

แก่ตัวไม่ได้เลย เด็ก ๆ จึงต้องกระทำตัวให้เป็น
 ผู้ขยันขันแข็งในกิจการงานของตน ซึ่งเป็นการ
 เตรียมตัวสำหรับเวลาที่จะต้องผจญต่อการมีชีวิตใน
 ภายหน้า เพราะเมื่อผู้ใหญ่ของเราสิ้นบุญคือตาย
 ไปแล้วเด็ก ๆ ก็จะต้องเป็นผู้ใหญ่แทนผู้ใหญ่ของตน
 ต่อไป และก็จะต้องมีบุตรหลานอีก นับว่านอก
 จากจะต้องทำการงานเพื่อบำรุงชีวิตและฐานะของ
 ตนแล้ว ยังต้องบำรุงชีวิตและเตรียมฐานะให้แก่
 ทารกที่จะบังเกิดชนภายหลังจากอีกด้วย

๒. การงานที่บ้านนั้น เด็ก ๆ จะต้องเอาใจ
 ใส่ให้รู้จักการบำรุงถนอมรักษามันเรือน และของ
 ใช้ของรับประทานทุกสิ่งทุกอย่าง ผู้ชายไม่รู้จักการ
 งานทางบ้านก็เรียกว่าขาดความรู้และเป็นพ่อบ้านไม่
 ได้ ถึงแม้ได้ก็เหมือนคนตาบอด ผู้หญิงไม่รู้
 จักการงานบ้านก็เป็นแม่เรือนไม่ได้เช่นเดียวกัน เมื่อ
 เป็นพ่อบ้านแม่เรือนไม่ได้เช่นนั้นแล้ว โทษนั้นก็
 สามารถที่จะเป็นผู้ใหญ่หรือเป็นพ่อคนแม่คนได้ มัก

จะต้องเป็นคนใช้แม่ครัวของครอบครัวอื่น ๆ ซึ่ง
 เรียกว่าอาศัยเขากินและทำงานให้เขา ไปวันหนึ่งๆ
 จะหาความสุขความอิสระแก่ตัวไม่ได้ หญิงที่ตกขาย
 ก็ที่ไม่พยายามกระทำกิจการงานเพื่อตนเองถึงจะเป็น
 เป็นพ่อคนแม่คนก็ไม่ได้มีความสุข มักต้องอดๆ
 อยากๆ หรือมักจะขัดข้องหมองใจเสมอ ยิ่งกว่า
 นพลอยให้ทารกซึ่งมาเกิดเป็นลูกลำบากไปด้วย ลง
 ท้ายก็มีแต่ความทุกข์ทรมานเท่านั้น เหตุนี้เด็ก ๆ
 ผู้ต้องการได้รับความสุขความเจริญ จึงหมั่นกระทำ
 กิจการงานของตนเช่นการงานที่บ้านให้มาก ต่อไป
 ถึงแม้ว่าไม่ต้องทำเอง ก็จะได้เป็นผู้สั่งการ หรือ
 แนะนำควบคุมดูแลให้ผู้อื่นกระทำได้สิ่งที่ถูกต้อง

๓. การงานที่โรงเรียนก็เช่นเดียวกัน โรงเรียน
 มีนักเรียนหลายคนมีครูประจำชั้น มีอาจารย์ผู้
 ปกครองและอาจารย์ใหญ่ หรือมีแม่บ้าน รวมกัน
 เรียกว่าโรงเรียนทั้งนี้ โรงเรียนจำต้องอาศัยคนทุกๆ
 คนช่วยกันประกอบกิจการงาน คือผู้สอนก็กระทำ

ตามหน้าที่ สอนตามหลักสูตรตามตารางสอน ผู้
เรียนก็ตั้งใจเล่าเรียนให้สอบไล่ได้ทุกๆ ปี นอก
จากนั้นยังต้องช่วยกันบำรุงรักษา โรงเรียน มีการจัด
สถานที่บำรุงรักษาให้สะอาด หรือระวังรักษาไม่ให้
สกปรก แหกหัก บอบสลาย ต่างก็ต้องช่วยกันละทิ้งให้
โรงเรียนเจริญมีเกียรติยศเป็นที่นิยมแก่คนทุกๆ ไป

๔. ขณะอยู่ในที่ประชุม เช่นเวลาประชุมนัก
เรียน ประชุมฟังปาฐกถา ประชุมฟังพระแสดงธรรม
เทศนา หรือประชุมรับประทานอาหารเป็นต้น ผู้ที่
จัดทำหน้าที่ของตนเองจำต้องระวังมรรยาทและการ
งานที่ควรกระทำ เช่นที่ประชุมต้องการความสงบ
เงียบเพื่อการสดับตรับฟัง ก็ต้องไม่พูดคุยหรือทำ
เสียงดัง เวลาฟังต้องฟัง เวลารับประทานต้องรับ
ประทาน ถึงเวลาที่เขาฟังกันเราจะไปดูหนังสือเสีย
ไม่ได้ หรือเวลารับประทานกันเราจะมัวคุยกันเสีย
ก็เป็นการไม่สมควร ถึงแม้ไม่เป็นตรงเกยแก่ผู้อื่น

แต่ก็เป็นการศึกษาไม่ใช่มีวรายาที่อันดีที่จะกระทำ
การประชุมรวมกันเป็นหมู่มีหลายคนเช่นนี้ เราต้อง
จริงจังศึกษาวรายาให้มากที่สุด อย่าให้เสียวรายา
หรืออย่าทำให้เป็นทรงเกียจแก้อ่อน แก่คนทุกชั้น
ทุกเพศ ทุกวัย บางอย่างจำต้องอนุเคราะห์หรือ
ช่วยเหลือกันและกันก็ของกระทำตามสมควร เหล่านี้
เรียกว่าการงานสำหรับที่ประชุม

(ย่อความสำหรับการอ่านเอาเรื่อง)

๑. เรามีชีวิตอยู่ทราบใดก็ต้องกระทำการงาน
เพื่อบำรุงชีวิตของเราเสมอ ต่อไปภายหน้าเมื่อ
ผู้ใหญ่ของเราสิ้นบุญก็ตายไปแล้วเราก็จะต้องเป็น
ผู้ใหญ่แทน เติบจึงต้องฝึกหัดกระทำการงานต่างๆ
เพื่อตนเอง หรือเพื่อบุตรหลานที่จะมีขึ้นในภายหน้า

๒. การงานที่บ้านต้องหมั่นกระทำ ถ้าใคร
ไม่รู้จักการงานทางบ้านก็เป็นพ่อบ้านหรือแม่เรือน
ไม่ได้ ต้องเป็นคนใช้ของผู้อื่น ถึงจะเป็นพ่อคน
แม่คนก็ไม่ได้รับความสุขต้องมีแต่ทุกข์ทรมาน

เพราะตนเองไม่รู้จักการงาน

๓. การงานที่โรงเรียนก็เช่นเดียวกัน เด็ก
ต้องตั้งใจเล่าเรียนให้สอบไล่ได้เต็มข้อ ถ้าครูไม่ตั้งใจสอนและเด็กไม่ตั้งใจเรียนก็จะเป็นโรงเรียนไม่ได้

๔. ในที่ประชุมต้องระวังกิริยามรรยาทให้มาก
นอกจากนี้ บางสิ่งบางอย่างจำต้องอนุเคราะห์ช่วย
เหลือผู้อื่น ก็ต้องกระทำ

บทที่ ๖

ความกตัญญู—กตเวทิตะ

๑. บิดามารดามีคุณแก่เราผู้เป็นบุตรมากมาย
นัก โดยรักษาวีรชิตของเรามาตั้งแต่เรายังอยู่ในครรภ์
ครั้นเมื่อคลอดแล้ว นับตั้งแต่เราได้ลืมตามาเห็นโลก
ท่านก็ได้ถนอมเลี้ยงบำรุงรักษาเราตลอดมา พอ
เราจักความกตัญญูสอนอบรมให้เรารู้จักธรรมเนียม
ประเพณีของมนุษย์ พร้อมทั้งหาหนทางให้เราได้รับ
วิชาความรู้ต่างๆ เพื่อเป็นเครื่องมีวิชาและบำรุง

ชีวิตของเราเองต่อไป เมื่อเราเติบโตขึ้นรู้จักบุญคุณ
ที่บิดามารดาได้อุปการะมาแล้ว จึงต้องทำหน้าที่
เพื่อตอบแทนตน

ก. ท่านได้เลี้ยงเรามาจนกระทั่งเรารักษาตัวได้
เมื่อท่านชราภาพแล้ว เราต้องพยายามหาหนทาง
ทำให้ท่านได้รับความสุขกายสบายใจ มีการปฏิบัติ
เอาเป็นธุระ ในการรับประทาน การนุ่งห่ม และที่อยู่
ที่นอน

ข. การงานของท่านซึ่งทำให้ท่านต้องเป็น
ภาระ เราอาจรับมาทำแทนท่านเสียเอง เพื่อท่านจะ
ได้ไม่ต้องกังวลหรือเหน็ดเหนื่อย และต้องพยายาม
ทำให้เป็นที่ถูกใจท่านเสมอ

ค. ต้องทวงตัวของเราให้เป็นผู้ประพฤติดี มี
เกียรติยศชื่อเสียง เป็นผู้ที่ควรนับหน้าถือตาแทน
ผู้ใหญ่ของเราด้วยความชอบธรรม เพื่อดำรงวงศ์
ตระกูลชื่อเสียงของท่านให้วัฒนาถาวรสืบไป

ง. ต้องทวงตัวให้เป็นผู้มีหลักฐานมั่นคง มี

การรู้จักเก็บหอมรอมริบ ไม่เป็นคนฟุ่มเฟือยสุรุ่ย
สุราย รู้จักเจียมตนมัธยัสถ์ เพาะจะได้เป็นผู้รักษา
ทรัพย์สมบัติของผู้ใหญ่ต่อไปให้ยั่งยืน

ง. เมื่อผู้ใหญ่ล่วงลับไปแล้ว ต้องจัดการตาม
ประเพณีนิยม คือไม่ปล่อยให้ซากศพเป็นที่ทุเรศ
นัยน์ตา มีการทำบุญและอุทิศส่วนกุศลไปให้

จ. อีกอย่างหนึ่งที่สำคัญที่สุด คือ การปกครอง
น้อง ๆ หรือลูกหลานของท่าน ให้ได้รับความสุข
ความเจริญต่อไป กับรักษาความสามัคคีระหว่าง
ญาติพี่น้องด้วยกัน เรียกว่ารักษาวงศ์ตระกูลแทน
ท่านที่ได้ล่วงลับไปแล้วด้วยดี แม้วิญญาณผู้ใหญ่
ของเราสิงสถิตอยู่ที่ใด หากท่านทราบถึงความ
เป็นไปในสิ่งที่เราได้กระทำดังนี้แล้ว ท่านจะพอใจ
มากกว่าอะไร ๆ ทั้งสิ้น

๒. รัฐบาลทำหน้าที่ปกครองบ้านเมืองนั้นเป็น
ของยากลำบากมาก ต้องปกครองคนทั้งประเทศ
ไม่ให้ขัดแย้งแก่งแย่งเบียดเบียนพกันและกัน ให้การ

ศึกษา , ให้ความฉลาด บัณฑิตโรภักย์ใช้เจ็บ
หรือเรียกว่าให้ได้รับความสุขความสมบูรณ์ อันบุญ
คุณของรัฐบาลนี้ นั้นความแก่เราทุก ๆ คนไม่น้อย
มีฉะฉานเราจะต้องเป็นคนบ้า มีการรบบราฆ่าฟันกัน
ไม่หยุดหย่อนไม่มีเวลาปกติเรียบร้อย เพราะฉะนั้น
สิ่งที่เราควรกระทำเพื่อการตอบแทน คือ

ก. ประพฤติตนให้อยู่ในทำนองคลองธรรมไม่
เบียดเบียนผู้อื่น ไม่ประพฤติผิดกฎหมาย หรือกฎ
ข้อบังคับของบ้านเมือง

ข. ช่วยเหลือสงเคราะห์ให้ผู้อื่นได้รับความสุข
หรือปราศจากอันตราย ในสิ่งที่ควรกระทำ เพื่อ
ประเทศและชาติของเราจะได้มีความเจริญรุ่งเรือง

ค. สละรายได้ ยอมเสียภาษีอากรต่างๆ เพื่อ
บำรุงได้เป็นทุนของรัฐบาล ใช้จ่าย ในการปกครอง
ไม่หลักเลียงหรือขัดขืน ไต่แย้ง

ง. เมื่อมีประเทศหรือ ชาติใดมา ข่มเหงรังแก
หรือลบล้างถูกละเมิดชาติไทย หรือประเทศไทย ต้องเป็น

ผู้เดือดร้อนด้วย และกระทำตามกิจที่ควรกระทำ
ที่สังคมศึกษามาติดบ้านเมือง ย่อมเต็มใจรับ
หน้าที่ใดหน้าที่หนึ่ง เพื่อรักษาหรือกู้เกียรติยศ
ของประเทศและชาติของตนเสมอ

ง. บำรุงรักษาและเคารพต่อพระพุทธศาสนา
ของไทยให้ยั่งยืน ซึ่งบุ๋บย่ำถายายของเราท่านได้
เคารพนับถือมาแล้วโดยเห็นว่าเป็นศาสนาที่น่านับถือ
บูชา แม้ชาวต่างประเทศยังเลื่อมใสศรัทธาเข้ามา
อุปสมบทอยู่ในพระพุทธศาสนา และทั้งพระเจ้า
แผ่นดินของเรายังทรงรับภาระเป็นศาสนูปถัมภก
ทุก ๆ พระองค์ตลอดมา

๓. พระเจ้าแผ่นดินผู้ทรงเป็นประมุขแห่งชาติ
ไทย พระองค์ย่อมทรงเป็นภาระในความสุขทุกข์
ของราษฎรทุกคน จริงอยู่อำนาจแห่งการปกครอง
อยู่ที่คนไทยทั้งหมด แต่พระองค์ต้องทรงเป็นภาระ
ร่วมมือกับสภาผู้แทนราษฎร มีการที่พระราชกำหนด
กฎหมาย วางระเบียบการพิจารณา กับพระราชทาน

ทุนทรัพย์ส่วนพระองค์บำรุงบางอย่างที่สมควร เพื่อ
 ความสันติสุขของราษฎร พระองค์ทรงเป็นผู้บำรุง
 พุทธศาสนา นับว่าพระมหากษัตริย์มีแก่พสก
 นิกรชาวไทยเป็นอันมาก สภาผู้แทนราษฎรเปรียบ
 ด้วยนายท้าย พระองค์ประจำกัปตัน และราษฎร
 ก็คือผู้ทงกต่างลำเรือ ประเทศสยามก็คือลำภา
 ไใหญ่ นั่นเอง ดังนั้นพวกเราจำต้องระลึกถึงพระมหา
 กษัตริย์อยู่เสมอ มีการเคารพนอบน้อม และอนุวรตน
 ตามพระราชกิจพระราชประสงค์ หรือโดยเสด็จ
 ตามพระราชกรณียะเป็นต้น

(ย่อความสำหรับการอ่านเอาเรื่อง)

๑. บิดามารดามีคุณต่อบุตร เมื่อบุตรรู้สึก
 บุญคุณควรตอบแทนดังนี้

ก. ท่านได้เลี้ยงเรามา เมื่อท่านชรารดงเราควร
 ต้องเลี้ยงท่าน

ข. กระทำกิจแทนท่าน

ค. ตั้งตัวให้เป็นผู้สมควรดำรงวงศ์ตระกูล
แทนท่าน

ข. กระทำตนให้เป็นผู้สมควรรักษาทรัพย์
มฤตกแทนท่าน

ง. เมื่อท่านล่วงลับไปแล้ว ต้องจัดการศพ
ทำบุญแบ่งส่วนกุศลให้ท่าน

จ. เมื่อท่านล่วงลับแล้วต้องรักษาความสามัคคี
และปกครองพี่น้องทั่ววัย

๒. วิสัยทัศน์บุญคุณแก่ราษฎรหรือคนทุกคน
เราควรตอบแทน คือ

ก. ประพฤติตนให้ตั้งอยู่ในสิ่งที่ชอบ

ข. ช่วยเหลือสงเคราะห์ผู้อื่นเพื่อให้ชาติบ้าน
เมืองของเราเจริญ

ค. สละรายได้ยอมเสียภาษีอากรเพื่อเป็นทุน
ของรัฐบาล

๓. เมื่อมีการสงคราม ต้องเต็มใจรับหน้าที่
เพื่อรักษาหรือกู้เกียรติยศของชาติ

ง. บำรุงรักษาพระพุทธศาสนาให้เจริญ

๓. พระเจ้าแผ่นดินมีคุณแก่เรามาก โดยได้
ทรงร่วมมือกับสภาผู้แทนราษฎรเราควรตอบแทนคือ

ก. ระลึกถึงพระมหากษัตริย์

ข. เคารพนับถือบูชา

ค. กระทำตามพระราชกิจหรือพระราชประสงค์

(สำเนา)

W 29

ใบอนุญาตให้ใช้แบบเรียน

ฉบับที่ ๓๗/๒๒๘

วันที่ ๒๑ เดือน พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๗๗

หนังสือแบบเรียนประถมจรรยา เล่ม ๓ ของ
รองอำมาตย์โท สนิท สุขสมาน พิมพ์ครั้งที่หนึ่ง จำนวน
สามพันฉบับ ใน พ.ศ. ๒๔๗๗

เจ้าหน้าที่ได้ตรวจแล้ว อนุญาตให้ใช้ในโรงเรียนได้

(ลงนาม) พระยาศรีสุทนต์ประพันธ์

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงธรรมการ

(ใช้ให้เฉพาะในการพิมพ์คราวนี้เท่านั้น และห้ามมิให้นำใบอนุ-
ญาติไปพิมพ์ในหนังสือเรื่องอื่นที่มีไว้รับอนุญาตเป็นอันขาด)